„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године $17^1/_2$ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од свакэ врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 116. У Новом Саду у среду 28. јула (9. августа) 1882. ГОДИНА XVII.

„НЕМАЧКА НАРОДНА СТРАНКА“.

Како је мисирско питање свом снагом избило на површину, па се ево већ и мачем почело да решава, то је јавно мњење и у нашој монархији слабо пажње обратило најновијој појави у Цислитавској, која је пак пуна значаја по даљи развој народносног питања у другој половини аустро-угарске монархије.

Под том појавом разумевамо оснивање нове, такозване „немачке народне странке“.

„Уставоверна“, или као што се радо зове немачка либерална странка, постоји и дан данас, али се већ поодавно опажају на њој јасни знаци унутрашњег распада.

Чисто човек не може да верује, да је та странка за саразмерно кратко време тако јако изгубила свој кредит у народу, а била је некада тако силна и угледна, да се мислило, е ће се трајно одржати на влади.

Али је та странка, када се још налазила на влади, учинила тако великих погрешака, тако јасно је посведочила своју неспособност, да утврди жељени мир и споразум међу разним народностима цислитавским, да није чудо, што је крај све своје негдашње славе најзад морала уступити владу таковим стихијама, које боље схваћају државне потребе и своје задатке.

„Уставоверна странка“ стајала је спрам ненемачких народности на пољу чисте негације.

Заман су се Чеси склони показивали, да се и по цену знатних жртава споразуму са том странком, која је тада још стајала на влади.

Вође „уставоверне странке“ нису хтели ни да чују о каквим већим уступцима, који би се имали учинити ненемачким народностима, већ су постојано захтевали, да се безусловно покоре превласти немачке стихије.

Али је јача сила околности, што се оснивају на самој природи ствари, него сва усиљавања те странке, да се вештачким средствима одржи на влади и да своме државоправноме програму, који је тако неправедан спрам других народности, прибави општа уважења.

Како је јако та странка својом упорношћу и народносном безобзирношћу умножила број својих противника и у самој Немачкој, сведочи та околност, што је и сам велики немачки канцелар, кнез Бизмарк, за кога се зацело не може казати, да није добар Немац, оштро напао ту странку у више прилика, пребацујући јој, да није у стању, да изведе жељено дело измирења и задовољења свију народности у Аустрији.

Већ давно се опажа унутрашњи процеп у тој странци.

Тај процеп избијао је час по час на површину у јавним листовима, а у последње време основала се од независних огранака те странке и из других стихија нова, такозвана „немачка народна странка.“

Ова странка заслужује већу пажњу и с тога, што јој на челу стоји слављени немачки демократа др. Фишхоф.

Може се мислити, како је појава ове нове странке морала застрашити немачке уставоверце, када видеше, да је вођа тој новој странци главом сам Фишхоф, кога су некада дизали у звезде, док су га још сматрали за свога присталицу.

„Немачка народна странка“ издала је свој опширан програм и држала је велик скуп у Бечу, на коме су њени прваци: Фишхов, Валтерскирхен и други потанко развили она начела, која жели заступати ова нова странка.

А та начела заслужују озбиљну пажњу свију политичких чињеница наше монархије.

„Немачка народна странка“ тежи за тиме, да Цислитавска већ једном постигне мир међу свима својим народностима и стабилност државоправних одношаја, без чега се не даје ни замислити сталан напредак у држави.

Нова странка је уверена, да извршењу те велике цељи највећма стоји на путу та околност, што ненемачке народности нису задовољене у својим праведним потраживањима.

С тога се подухваћа „немачка народна странка,“ да измири те народности.

Та странка даје ненемачким народностима сва јемства за њихов народносни опстанак и даљи развитак.

Границу тих уступака чини државно јединство и обзири уређене и правилне администрације, који не смеју трпити никаква уштрба.

„Немачка народна странка“ признаје дакле у начелу право ненемачким народностима, да могу постојати и развијати своје народносне особине.

Из програма се истина не види, како схваћа ова странка државоправни положај целе земље према појединим круновинама и њиховим хисториским правима

Али ипак цео њен програм провејава тако помирљив дух и жива тежња за измирењем аустријских народности, да се може тврдити скоро са позитивном поузданошћу, да ће заиста и остварити тај свој велики задатак.

Кад су прваци ове нове странке поставили тај свој програм, тиме су јасно посведочили, да се знају узвисити изнад ограниченог становишта „уставоверне странке“, а у хатар више државне користи, која захтева подједнако задовољење свију народности, а не превласт једне народности на рачун свију других.

„Немачка народна странка“ увиђа, да је не могуће у данашње доба развијене народносне свести однародити толике стране стихије и претопити их у немачки народ.

То није, нити може бити цељ и задатак држави, не лежи никако у државноме интересу, а када се ипак силом хоће да изведе, мора имати и штетних, често и пагубних последица.

Немаца има у Цислитавској око 8, а осталих народности 14 милиона.

Ови бројеви и по себи морају служити као озбиљна опомена сваком иоле трезвеном аустриском државнику, да, ако добра жели својој држави, ни пошто не пође путем германизације.

„Немачка народна странка“ и сама то наглашује у своме програму, а уверена је с друге стране, да ће, када се испунили буду сви праведни захтеви ненемачких народности, немачка стихија ипак играти ону улогу у држави, која јој и по хисториском значају и по њеном угледном броју, по интелигенцији и материјалном благостању тако обилато у део пада.

Нова странка заузимаће се за то, да се укину све уредбе и установе, што стоје у опреци са правима ненемачких народности; заузимаће се за праведнији изборни ред; ићи ће за тим, да се са задовољењем народности сви у истину либерални елементи споје у велику, јаку странку, која би заступала напредна начела данашњега века на свима гранама државнога и друштвенога живота. На народно-привредноме пољу пак тежиће за тим, да се интереси многобројне радничке класе што већма заступају у земаљском законодавству и да задобију што више самосталности према пресилној моћи капиталној.

„Немачка народна странка“ обраћа своју пажњу на целину, са свим противно од „уставоверне странке“, која се обзирала само на један део, истоветујући целу државу са немачком народности.

Многи доказују, да овој новој странци стоји за леђи министар Тафе.

То не изгледа вероватно.

Тафе је, заменив у влади „уставоверну странку“, на сусрет изишао захтевима ненемачких народности.

Али је Тафе застао у томе на по пута.

Ако је нова странка одлучила не само да пође правцем тафеовим, већ да у томе енергично истраје до краја, то је тада поуздан изглед, да ће она сретно извршити свој програм и задовољити све народности, што је најтежи, али и најблагодарнији задатак сваког аустријског државника.

Само на основу праведног задовољења свију народности моћи ће понићи, све то већма се утврдити међу њима љубав и узајамност, и развити се прави патриотизам.

У којој држави међу свима народностима влада домољубље, та држава почива на чврстом темељу. Та држава нема ни мало узрока бојати се за своју будућност.

Навалил ма каква опасност с поља, свеће народности сложно и одушевљено стати у обрану заједничке им државе и принеће све жртве за своју отаџбину, која чини добра њима свима. —α

Позив на омладинску скупштину.

У смислу закључка лањске вршачке скупштине сазивамо ове године омладинску скупштину у Вел. Бечкерек. Отвориће се на Велику Госпојину 15. (17.) августа и трајаће по потреби још и идућа два дана.

Дневни ред:

1. Коначно конститујисање на основу устава.
2. Расправа о нашим школама.
3. Предлози у смислу устава.

У Вел. Бечкереку 24. јула 1882.

Сазивачки одбор.*)

*) Местни одбор обратио се дотичним дирекцијама ради олакшица на жељезници и пароброду, а постараће се и за нужна кола, која ће довести госте са најближе жељезничке станице у Кикинди и паробродске у Тителу. Странцима издаваће веровнице члан местног одбора, Паја Бота (P. Botta, Medic. Gr. Becskerek), и нека се на њега свако за времена обрати.

Политички преглед.

У суботу у по дне било је у **Будапешти министарско веће**, које је више сахата трајало. Већано је о „текућим стварима“ и о разним законским предлозима, што ће сабору бити поднети.

Ради већања о општем делу **нацрта угарскога грађанскога законика** сазвао је, као што „П. Лојд“ дознаје, министар правосуђа анкетно повереништво, које ће се у месецу септембру о. г. састати. Члановима повереништва разаслати су ово дана позиви.

О преустројству Аустро-Угарске војске пише „Н. Сл. Преса“: У заједничком ратноме министарству наставља комисија, којој су поверени реорганизацијони послови, живо свој рад, ма да је министар, фцм. Билант одсутан. У комисији председава сад одсечни начеоник, фмл. Влашић. По што ново уређење пешадије и територијско распоређење (угарнизовање) појединих одељења војених треба до 1. (рим.) јануара 1883. год. да буде са свим свршено и по што ће се промена на допусту војника (урлаубера) и новака, што ће бити на јесен, употребити на то, да се олакша премештање поједених одељења и војена заповедништва већ су извештена о нужним променама. Војнички кругови мисле, да ће се цела реформа лако и без велике сметње моћи извести, и поричу, да ће у след новог устројства војске бити много прекобројних виших штабских официра. У пешадији има сад 120 пуковника и 120 потпуковника. По новом уређењу пак не ће јој требати више од 102 пуковника и 102 потпуковника, тако да ће 18 пуковника и 18 потпуковника преко броја бити. Што се пуковника тиче, неки од њих, који већ имају прописан број службених година, мораће на сваки начин ступити у стање мира, а неки ће бити помакнути на степен ђенерал-мајора, тако да ће 1. новембра (по рим.) о. г. прекобројних пуковника или са свим нестати или ће бити сведени на врло мали број. Прекобројни потпуковници биће употребљени за заповеднике самосталних мобилних батаљуна. До 1. (рим). маја 1883. год. јамачно ће и прекобројни потпуковници бити на што употребљени, тако да онда не ће ни њих више бити.

После познатог атентата од 21. јула **стање у Трсту** иде све на горе. Не прође готово ни једно вече, а да нема изгреда, сукоба или другога каког немира. Особито се то догађа у јудејској четврти, јер тршћански Жидови већином су Талијанаши. Мирни свет особито се бојао, да не ће као у прошлу недељу бити великих немира, јер тада се инсталовао нови католички владика. Надали су се, да ће на инсталацију доћи многи Словени из околине, па се бојали, да међу њима и Талијанашима не буде сукоба. Како је пак недеља прошла, не знамо, јер док ово писасмо, не имађасмо још горњих листова од понедељника. При ексцесима, што се у петак догодише, рањени су ножевима једно момче од петнаест година и један зрео човек, а осим тога посекла се два шегрта дубоко по рукама. Истрага због атентата непрестано се води, и вели се, да су истражне власти ушле у траг правом зликовцу, баш ономе, што је бацио бомбу, само се досадашњи резултати истраге држе у тајности. Које због атентата, које због немира, што су се после тога догодили, позатварани су многи кривци и сумњивци. Због атентата је особито компромитован Јеврејин ћурчија, Симон Косинор, познат као ултра-Талијанаш. Уреднику Дорну, што је при атентату 21. о. м. тешко рањен, боље је, и лечници се надају, да ће са свим оздравити.

О херцеговачком устанку пише „Н. Сл. Преса“ 20. о. м. њен нарочити извештач из Котора: По вестима, што стигоше амо, било је у Херцеговини близу црногорске границе опет сукоба међу једним одељењем Салко-вортине устаничке чете, јаким 150 друга, и једним батаљуном салваторове пуковније. После жестока боја, који је више сахата у Дуги трајао, где устаници беху опкољени, тако да беху у опасности, да их не ће војска похватати, пробију се они кроз војничке редове, те се повуку ту у близини на црногорско земљиште, оставивши на разбоју неколико погинулих друга.

У руској војсци учињене су, као што „Тајмсу“ из Петрограда јављају, велике промене, и то штедње ради. Осим кирасира, телесне гарде и козака биће сва редовна коњица претворена у драгоне, који ће дебити пушке с бајонетима, тако да ће се они моћи употребити и за пешачку службу. Досадашње хусарске, уланске, коњаничко-гренадирске и друге пуковније задржаће своја досадашња имена, али као драгонске пуковније. У след те промене умножиће се у свакој пуковнији број ескадрона (по 150 момака) од четири на шест. Коњаничке артиљеријско-резервне батерије биће стављене на активну ногу, и свака пољско-артиљеријска бригада биће појачана одељењем од два топа.

Из Петрограда јављају, да су преговори међу руском владом и римском куријом ради **уређења римокатоличке цркве у Русији** дошли до тачке, преко које руска влада не може ни стопе прекорачити. Она је учинила, које је уступке год могла, па сад мора чекати, да види, шта ће на то Рим. Она иште, да у чисто руским областима, у које и Литавску рачуна, буду постављани за свештенике само они кандидати, који са свим добро знају и разумеју руски језик, тако да њим могу придиковати и дотичне у вери учити. Од отог начела неће она ни по што да одустане.

Ни само мисирско питање, које овлађује свом коликом политичком ситуацијом у Јевропи, не може **у Инглеској** да ослаби пажњу, којом преса и земља прати парламентарни сукоб због законског предлога о заостатцима закупнине у Ирској. Горњи дом парламента одбацио је тај нацрт, и отуд сукоб. Алтернатива је, или да се парламенат распусти, па нови избори нареде, јер они, који су за ту меру, веле, да се са садашњим парламентом не да владати, — или да се садашње парламентарно заседање закључи, па на јесен отвори ново и онда да му се на ново поднесе поменути законски нацрт. По што већина слободоумних листова нагиње овом другоме мишљењу, то ће јамачно влада тако и урадити. Поред тога предмета обраћа на се велику пажњу још једна британска унутрашња ствар. Полицијски органи (констаблери) у Ирској — страјкују, што се вели, тј. прете, да ће отказати службу. Они су 23. о. м. послали у Даблин изјаву, изјављујући, да ће о једном дану сви положити оружје, ако им се наплата не поправи. Мисли се, да је томе крив рђав поступак претпостављених им власти. По што је костаблерски кор у Ирској најбољи у свој Британији, то се та ствар не узима на даку руку.

Мисирско питање.

У суботу 24. о. м. требала се конференција састати код Сајид-паше, да већа о условима турског посредовања. Због тога су први драгомани јевропских посаобина били у петак код турских министара, да у име заступника сила препоруче Порти, нек инглеску окупацију Мисира прими као fait accompli (свршену ствар) и да свом повереniку даде у том смислу упутства за сутрашњу седницу конференције. Упутства би по њиховој жељи требала гласити, да турски повереници одустану од захтева, да инглеска војска мора изаћи из Мисира,

када турска уђе. Шта је Порта на то одговорила, то се не јавља, али мисли се, да ће она остати при својим пређашњим изјавама, тако да ће врло тешко до споразума доћи.

*

Из Лондона јављају 23. о. м., да је Араби паша издао проглас, у ком криви инглеску флоту, да је она из освете пуцала на не оружане александријице, што су јој александријски градићи отпор дали. Араби вели даље у прогласу: Да би не обрањене становнике сачувао, повукао се он са својом војском. Кедив је отворио инглеској војсци врата, и за то га је султан свргнуо са кедивске столице. Султан шиље војску, да растера непријатеља. Он ће (Араби) згодном приликом ући с војском у Александрију, па за једно с Турцима казнити невернике и домаће издајнике.

*

О турском оружању јављају из Цариграда: Газији Муктар-паши поверено је, да руководи ратну спрему. Сваки батаљун од цариградске посаде мора дати по једну сатнију за окупацијону војску. Постављено је неколико повереништава, која ће од отих сатнија направити батаљуне. Сва експедицијона војска бројаће 10,000 војника. Прва дивизија исте узеће се од првог и другог војеног кора. Дивизијони ђенерао Редеб паша довешће десет батаљуна из Арбаније у Солун, ту ће се укрцати и у Мисир отићи. У Солуну чекају више штапских официра и ђенерала на заповести и наредбе од серашћерата. Лаки бродови „Изедин“ и „Пертев“ одређени су за курирску службу. Заповедник турској флоти, што ће се налазити по мисирским водама, још није наименован.

*

Александријски извештач лондонског „Стендерда“ јавља 20. јула: Шериф паша дуго се јутрос разговарао с кедивом, који има велику веру у њ. Шериф мисли, да он ни на који начин не може сада ступити у звање. Садашњи тренутак, тако мисли он, врло је незгодан за промену министарства. По што се кабинет својим потоњим прогласом са свим компромитовао код војничке странке, то је он везан за кедива. Кад би министри били свргнути са својих звања, они би опет могли постати опасни.

Реорганизација земаљске управе у Троједници.

(Наставак.)

За извршивање судбености у ширем делокругу, нарочито у грађ.-парбеним стварима до неограниченога износа, онда у трговачко-мјенбених и грунтовничким пословима и у казнених ствари гледе прекршаја и мањих злочина, требало би осим два судбена стола у Загребу и Осеку, који би у своме ужем подручју фингирали као котарски зборни судови, устројити од прилике још 24 котарска зборна суда, који би у казненим стварима, придржани судбеним столом уједно фунгирали као предистражни судови и којих би подручје било раздељено као што следи:

1. Котарски зборни суд у Госпићу с подручјем протегнутим на котаре; госпићки 26.33□ м. и 49.561 ст., грачанским 20.77□ м. и 35.057 ст., удбинским 10.72□ м. и 23.885 ст., кореничким 13.41□ м. и 23.733 ст. Укупно 71.23□ м. и 132.236 ст.

2. Котарски зборни суд у Сењу за град Сењ 0.86□ м. и 3.231 ст. за град Карлобаг и котар оточки 32.08□ м. и 51.526 ст., и котар брињски 15.69□ м. и 30.491 ст. Укупно 48.63□ м. и 85.248 ст.

3. Котарски зборни суд у Бакру за град и котар бакарски 6.13□ м. и 25.736 ст., и котар новљански 7.25□ м. и 17.785 ст. Укупно 10.38□ м. и 43.521 ст.

4. Котарски зборни суд у Огулину за котаре: огулински 19.99□ м. и 39.716 ст., и слуњски 16.53□ м. и 47.544 ст. Укупно 36.52□ м. и 87.260 ст.

5. Котарски зборни суд у Делница за котар делнички 12.44□ м. и 28.347 ст., и чабарски 4.95□ м. и 7.476 ст. Укупно 17.39□ м. и 35.823 ст.

6. Котарски зборни суд у Карловцу за котар: карловачки с Раковцем 13.70□ м. и 48.162 ст., босиљевачки са Жуберком 8.61□ м. и 23.292 ст. крњански 10.09□ м. и 25.274 ст., чемернички 10.07□ м. 29.748 ст. Укупно 42.47□ м. 126.476 ст.

7. Котарски зборни суд у Сиску за котар: сисачки 10.07□ м. и 23.683 ст., кутињски 5.32□ м. и 7.845 ст., онда за град и котар петрињски 7.09□ м. и 21.479 ст., и глински 12.84□ и 43.768 ст. Укупно 35.32□ м. и 95.775 ст.

8. Котарски зборни суд у Костајници с подручјем протегнутим на град и котар костајнички 10.53□ м. и 28.286 ст., и котар рујевачки 7.62□ м. и 17.227 ст. Укупно 18.15□ м. и 46.513 ст.

9. Котарски зборни суд у Јастребарском за котаре: јастребарски 7.89□ м. и 24.859 ст., писаровински 4.59□ м. и 10.161 ст. Укупно 12.48□ м. и 35.020 ст.

10. Котарски зборни суд и уједно судбени сто у Загребу за град и котар загребачки 8.75□ м. и 49.665 ст. самоборски 5.42□ м. и 18.783 ст., вел. горички 9.52□ м. и 27.582 ст. божјаковински 3.42□ м. и 9.048 ст. св. ивански 7.70□ м. и 26.652 ст. Укупно 34.81□ м. 131.731 ст.

11. Котарски зборни суд у Крапини за котаре: крапински 4.08□ м. и 22.626 ст., златарски 8.34□ м. и 32.070 ст., преградски 3.43□ м. и 25.018 ст. клањачки 3.98□ м. и 23·713 ст., стубички 4·17□ м. и 18·177 ст. Укупно 23.92□ м. и 121.904 ст.

12. Котарски зборни суд у Крижевци за град и котар: крижевачки 12.63□ м. и 34.205 ст., врбовачки 6,48□ м. и 14.086 ст., чазмански 17.46□ м. и 32.098 ст. Укупно 36.56□ м. и 80.389.

13. Котарски зборни суд у Копривници за град и котар: копривнички 9.48□ м. и 23.103 ст., лудбрежки 4.18□ м. и 23.241 ст. ђурђевачки 12.73□ м. и 40.720 ст. Укупно 26.39□ м. и 86.164 ст.

14. Котарски зборни суд у Беловару за град и котар: беловарски 14.03□ м. и 34.626 ст., гарешнички 9.34□ м. и 17.654 ст., грубишко-пољски 9.06□ м. и 17.876 ст. Укупно 32.43□ м. и 70.156 ст.

15. Котарски зборни суд у Вараждину за град и котар: вараждински 12.51□ м, и 60.715 ст., иванечки 3.93□ м. и 19.996 ст. Укупно 16.44□ м. и 80.711 ст.

16. Котарски зборни суд у Пожеги за град и котар: пожешки 10.37□ м. и 22.418 ст. бектежки 11.27□ м. и 16.522 ст. Укупно 21.54□ м. и 38.940 ст.

17. Котарски зборни суд у Пакрацу за котаре: пакрачки 8.76□ м. и 13.095 ст. даруварски 10.88□ м. и 20.798 ст. Укупно 19.64□ м. и 33.893 ст.

18. Котарски зборни суд у Градишки за котаре: Н. Градишки 10.91□ м. и 23.330 ст., окучански 17.35□ м. и 21.264 ст. Укупно 28.26□ м. и 44.594 ст.

19. Котарски зборни суд у Вировитици за котаре: Вировитички 11.57□ м. и 27.985 ст., слатински 15.41□ м. и 25.897 ст. Укупно 26.98□ м. и 53.882 ст.

20. Котарски зборни суд у Нашица за котаре: нашички 13.67□ м. и 19.796 ст., михољачки 8.95□ м. и 17.662 ст. Укупно 22.62□ м. и 37.458 ст.

21. Котарски зборни суд у Броду за град и котар: бродски 8.19□ м. и 17,391 ст., ориовачки 9.58□ м. и 17.842 ст. Укупно 17.77□ м. и 35.233 ст.

22. Котарски зборни суд и уједно судбени сто у Осеку за град и котар осечки 8.46□ м. и 39.620 ст., валповачки 10.37□ м. и 23.012 ст., ђаковачки 14.41□ м. и 28.854 ст. Укупно 33.24□ м. и 91.486 ст.

(Наставиће се.)

Парница против Русина.

(Наставак.)

У вечерњој седници 14. (26.) јула узима реч бранилац др. Лубински ради обране. Он примећује, да са обзиром на умореност поротника неће сувише стављати на пробу њихову стрпљивост. Њему као Пољаку врло су замерали с пољске стране, што се примио те обране; али он је исту сматрао као патријотску дужност, коју не сме ни један Пољак одбити. Садањи процес дотиче се Русина, Пољака и државе и постанак истога ваља на то свести, да су сва три фактора погрешила. Бранилац говори пре свега о манама пређашњих владавинских система. Тврдња државног тужиоца, да су разна племена народна у Аустрији од пре мирно живела међу собом, док нису руске панслависте немир жанеле, није истинита. Аустрија је била одавна држава неверватности. Пређашњом владавинском систему стајало је до тога, да изигра Русине према Пољацима. Под лозинском „Divide et impera“ повлађивало се Русинима; али то није дуго трајало. Међу Пољацима се основаха многе фракције, које гледајући само за интерес своје народности, починише грдне погрешке. Сваки Русин, који се као таки истицао, проглашен је за русофила. Шта више беше један случај, да се неки посланик вароши Лавова јавно у земаљском сабору изразио, да нема Русина, него да су тамо сами Руси и Пољаци. Вечита политичка погрешка беше, што су пољске воће поступале са Русинима мачијски и нису их ни сматрале као народ равноправни. Ми смо Русине дражили шта више и у обредним и књижевним стварима, што се наравно на скоро морало светити. Узвикнимо дакле без устезања: погрешили смо; ми смо пробудили инстинкте, које сад опет морамо да утишавамо. Учинимо дакле први корак помирењу, вођени начелом: Salus reipublicae suprema lex esto. Бранилац полемише против извођења јавног тужиоца и ограђује се одлучно против сумњичења приватног карактера оптужених; он разлаже поједине премисе и хрђаве закључке државног тужиоца, те их побија. Каква је факта саставио државни тужилац за донашање доказа поред свог великог труда? Осим сумњичења и голих тврдња није изнео ништа битнога. Па је ли то довољно за осуду оптуженика? Државни тужилац говори непрестано о упливу панславенских одбора на оптужене; зар он не зна, да имање дворског саветника Добрјанског постоји још из оног доба кад панславенски одбори нису ни били на свету? Како ту може онда бити говора о потплаћивању од стране панславенских одбора? Државни тужилац замера дворском саветнику Добрјанском, што је по своме пензионисању још непрестано хтео да игра неку улогу у јавном животу. Али он је заузео врло знатан положај, те се није могао ни посумњати, да ће се са свим одрећи русинске народне странке. Највећи прекор, што га је државни тужилац хтео да даде овом оптуженику, јесте тај, што је он отац Мирослава Добрјанског, тог ветропира и лакомисленјака. Бранилац држи за смешно, кад се Олги Храбаровој пребацује, што јој се деца васпитају у Русији. Тамо им је опстанак осигурао њихов отац, коме је забрањен повратак у Аустрију. Може ли бити што природније, него да је он своју рођену децу увео к себи. Оптуженом Маркову се опет пребацује да је још као гимназиста терао политику и пропагирао русофилске тенденције. „Он је своје уверење продао за рубље“, тако тврди државни тужилац. С тога се дакле налази тај младић поред свог труда и прилежности у тако оскудним приликама? Та он је био све до свога затвора редактор, експедитор, продавач новина и власник новина, све у једној особи. Бранилац говори за тим о залешчичкој афери врло иронично. Та ко ће узимати планове оних утврђења, која већ више и не постоје? Па онда Марков, који нема ни појма о техничким студијама а није ни био никад у Залешчику, па онда два свећеника! Зар та ствар није комична?!

Др. Лубински овако закључује свој говор: Сва Галиција, господо поротници, очекује вашу пресуду. Ја сам уверен, да ће та пресуда бити на ослобођење. Ако су оптужници погрешили, то су они учинили своме народу, који ће им судити. Надам се, да нећете допринети нарушењу слоге. Ми морамо свакако пред историјом очувати наш углед и неће нам бити на штету, ако у тој ствари будемо имали мирну савест.

Бранилац др. Дулемба вели, да ова расправа нема само локалног, него и еминентно хисторичког значаја. О важњивим делима, о злочиначким фактима није се говорило у целом овом процесу; само се расправљало о политичним питањима и тако на широко разлагало, да је већ изгледало, као да се дебате воде у заступничким телима, а не у судници. Од куд долази државни тужилац до тога, да поједине особе позива на одговор ради идеја, с којима се слаже читава једна странка? Или зар не зна државни тужилац, да су оптужници воће једне странке? Или ваљда заборавља, да „притиснуто јаче све на више скаче“, да идеје, које се гоне, све се већма шире и распростиру? Је су ли симпатије према Русији зајиста кажњиве? Зашто се онда не вуку на одговор и друге народности, које стоје у братинској свези са својим саплеменицима? Политично спојење свију Славена, то је просто бенетање, јер Славени неће никад напустити своје разнолике особине у књижевности и језику. Кад дакле оптужени нису имали никаква посла са руском владом, ко је онда тежио за одцепљењем Галиције од Аустрије? Ваљда тек не руска приватна друштва? То би била тек са свим чудновата појава, уникум, кад би приватне особе, а не званична Русија, тежиле за повећањем граница. Државни тужилац је хтео поротнике да увери о кривици оптужених на чудноват начин. Он је поднео читаву гомилу панславистичких брошира. Наравно избор је био једностран. — За тим побија назоре државног тужиоца о бићу панславизма. Он вели: Погодин, креатура руских дворских кругова и Фађејев, не могу тек важити као меродавне воће панслависта, који се по природи ствари ослањају на народне масе. Оба та писца тешко да су окужили оптуженике тим идејама. За што су овде приређиване читава предавања о панславистичним теоријама руских капацитета? Зар оптужници зајиста за то да одговарају, што се гг. Погодину и Фађејеву прохтело да Аустрију прогласе за пропалу? Сви списи и статути који су ови на захтев државног тужиоца прочитани, посведочише, да су пансловенски одбори зајиста хуманитарна и књижевна друштва, која се не сме ни бавити са политиком. Је ли се доказало, да су оптужени били кад год чланови тих пансловенских одбора? Је ли се можда доказало, да су оптужени водили кореспоненцију са члановима руских пансловенских одбора? Државни тужилац је поднео толика силна писма, која су узапћена код оптужених; па има ли бар у једном од тих што год о одцепљењу Галиције од Аустрије? Из тога, што су неки оптужени сродници са Мирославом Добрјанским мисли државни тужилац, да може закључити, да су они били у саобраћају са руским панславенским одборима. У даље мотивање те важне конклузије није се државни тужилац ни упуштао.

Др. Дулемба свршава свој обранбени говор, који је пуна четир сахата трајао, са сјајним оправдањем оптуженог патера Наумовића, и доказао његово благотворно деловање и знатне заслуге. При разлагању хиличке афере наглашује бранилац тај факт, да је непозваним умешањем језујита и ресуревционисте антагонизам међу становницима у Галицији још повећан. Највећи аустријски патријоти — као таки су важили од пре Русини — жигосани су за велеиздајнике, и што им се пре рачунало у заслугу и највећу грађанску врлину, то се сад као злочин приписивало. Мислим, господо поротници да ћете се при исказивању пресуде сетити ове брзе промене мисли.

(Свршиће се.)

Араби-паша и мисирска криза.

II. Завера обрштара.

(Види бр. 113.)

Мехемед Тефик паша попе се на престо. За Мисир почињ‌ова ера, и све лакше дисаше. Ситуација у последњим месецима Исмајил-пашине владе била је несносна. Непрестани немир у народу због војскине пратње, плашио је Европљане, те је то по промет и трговину врло рђаво било; видело се да земља иде на сусрет некој катастрофи, по вароши су се проносили свакојаки гласови, и бојало се опет чему новом од кедива, чији је предузимљив и сплеткаши карактер био врло добро познат. Исмаилове су присталице дописивале са коман-

ЛИСТАК.

ЧИБУКАЊЕ НАШИХ СТАРИХ ПОСЛОВИЦА

од

Стевана Ј. Јевтића.

I.

„Како право, тако здраво!“

У вајкадање доба кад су наши стари пословице ковали, код ове се понајвећма намучили. Требало је много гвоздене муке, много челичне воље док се саслушаше сиње кукавице, док протече поток суза, разлеже се клетва и неправда, и дик се in puris naturalibus не представи: сиротиња, за њом преварена нада и напослетку — несретна љубав. Тек онда рекоше наши стари: „како право, тако здраво!“ — Пословице су суд народни против кога нема апелате; коме тај суд изрече пресуду, тај после нек пресуђује колико хоће кад га метну — ad acta. На жалост има много активних у том погледу, који су скривили народу, и којима је баш ова пословица обележје њиховог греха а уједно и суда над њима, те којима мора сасвим јасно бити шта им је суд народни досудио и какве их паклене муке према томе очекују. Но ту канда се народни суд преварио, та колико их грешника имаде који су целог свог века неправо радили па да пукну од здравља, а знамо опет за толике, који су само право чинили а здравља ни од корова!

На свету нема лепшег дара божијег од здравља; нема већег богатства од њега; здравље је већа награда него сви ордени на свету, па опет ето видимо како је оно неправедно подељено. Тирани, кајишари, отмичари, себичњаци, требало би сви из реда да су по овој пословици жути, бледи и јектичави, а напротив требао би сваки да је пун човек који је пун поштења, пун честитости и пун дарежљивости. Кинези су мислен народ, они не одају бадава одликовање сваком трбушастом човеку, а то с тога, што се и у њих налази пословица: „како право тако здраво!“ само што се она код њих сасвим праведно примењује на људе, јер тамо заиста сваки дебељко ужива свачије одликовање и поштовање, а то тек неће бити незаслужена почаст! —

Код ваших данашњих незгодних прилика неће бити ни чудно што се кајишари шире по свету, та они грабе све себи и у себе, а племенити и дарежљиви људи морају се скоцавати кад сваким боговетним даном троше своју моралну и материјалну снагу, те снабдевају њоме моралну и материјалну сиротињу и голотињу.

Као муња пролетела је вест да се у Будапешти неки чивутски каишари до костију оглобише; евала тој државној власти, но чинимо је пажљивом да има и међу „благочестивим хришћанима“ сличних пијавица које би требало на исти начин натраг оцедити. Па сад нека ми рекне когод: „како право, тако здраво!“ кад видим нашег местног кајишара где се као ћурак жири и печи, начичкан дијамантским прстењем и иглама, а сваки тај дијаманат није ништа друго до кристалисана суза и зној српске сиротиње; кад видим ту пијавицу нагојену и напирену, са гордом главом, безобразним осмехом и са прљавом душом која му на жмираве очи провирује; кад видим да се овакој креатури одаје јавно поштовање, да се свет све намеће ко ће оваком измету да се додвори, да му се клања и скут носи — онда, зар да не узавре крв у поштеном човеку и да се не окоми на тебе дволична варљива пословица?!

„Како право тако здраво!“ да страшне ироније на данашње време! Негда лепа пословица, ти си се преживила, теби више нема места у садањости, твоје је време, твоја је слава прошла, ти живиш још само у прошлости, па зато нећемо ни кривити наше старе који су те ковали, који су се много жегли тебе ради, но који су се и крепили свежином твога духа, и челичили јачином твога суда. Данаске од свега тога ништа више нема, старо су се повукли у „пензију“ а светом влада сила, самовоља и новац. Док ова три демона жаре и пале, дотле нема ни изгледа за изглед да ће свет поћи на боље, поред свег тога што се данас толико нових проналазака роје и множе, који додуше много овај тешки живот олакшавају али по све мало теже да га душевно облагороде, да пронађу филоксеру што подгриза душу и срце, да измире правду и неправду, изједначе слогу и неслогу.

Негда лепа красна пословица, жао ми те је што луташ по свету као „вандрокаш“ кога с прага терају: бежи из вароши, па ако већ немаш куда, а ти иди у села, тамо се још можеш којекако скрасити, но буди опрезна и тамо, не сврћи у село где има чивутска масла и чивутске ракије, ту је свет већ покварен, ту теби нема станка, па ако се баш нигде не можеш да скрасиш, а ти иди одвуда си и дошла — у богату ризницу нашег китњастог језика, тамо ће ти се дати достојно место, тамо ћеш затећи још много других сарањених српских врлина, тамо ћеш постати „стајаће руво“ наше богате, умне гардеробе.

дантима војске и сваки се час бојало, да кедив од једанпут не збаци мрску му јевропску контролу. По томе се може лако мислити, како је весело поздрављен нови владалац, и какве су се наде на будућност полагале. И Тефик се покаже добро расположен, јер одмах, чим дође на владу, започе реформирати администрацију. Измене се грађански и казнени законици, те се и интернационални и уређенички судови много измене и поправе, а уведе се и катастер, те се и данак регулише, и, бар за неко време стане на пут харачлијском глобљењу.

Још кедив слуге и мање занатлије ослободи са свим од данка, који су дотле плаћали, и то свет бог зна како обрадује. Вице-краљу су правили бакљаду, и била је читава народна светковина.

Саветници новог краља, које је готово од оца наследио, имали су из почетка, како се чинило, врло добре намере. Шериф паша, чије поштење и доброта опште поверење задобише, можда би државни брод, који је већ био почео да тоне, и спасао, да му се с друге стране нису велике тешкоће постављале. Прво почеше Исмаилове присталице, од којих су неки у кабинету били, да сметају Шерифовим плановима, и како су знали, да Шериф не воли Инглезе, него им је јаван противник, гледали су свакојако да га заваде са инглеским чиновницима. Прилика је била на руци, и ништа није било лакше, него начинити комедију. Јевропски финансијски контролори, који су водили бригу о државним приходима и расходима, могли су да буду у сваком министарском савету и да дају свој глас и мишљење као год и чланови кабинета.

Није било могуће продрети са предлогом о каком издатку, ако контролори нису пристајали, те се често дешавало, да су јевропски генерални контролори, нарочито инглески контролори, Колвин, са Шериф-пашом често у сукоб долазили. Неслога између чланова кабинета бивала је све већа. Сваки дан је било незгода, и најпосле се мораде Шериф-пашина добра воља покварити, нарочито, кад кедив, који је инглеским интересима био врло наклоњен, пође са свим за противницима Шериф-паше. Тадашњи француски генерални конзул, био је Шерифов пријатељ, и на његовој страни, те се с тога размимоиђе са својим инглеским колегом. Али га позову у Париз, и на његово место дође генерални конзулу у Бајруту, Сјенкијевић. Тим Шериф паша изгуби једнога од својих најбољих пријатеља, и енглески утицај на кедива све је већи бивао. Што рекне инглески конзул, то је било све то. Али то страначко надмоћије изазивало је у земљи страшно огрчење.

Ово врвосно огорчење обузме сву војску, за коју још ништа није било учињено, и с горчином су дознали официри, да сваки Шерифов предлог о војсци инглески контролори осуђењавају. При том се још генерална контрола није обазирала ни на катастер, (то је баштинска књига, по којој се зна, колико ко имања има, па се после по тој књизи порез разрезује.) И ако је у Мисиру било доста инжињера, опет су из Инглеске и Француске доводили читаве бригаде инжињера и њихових помоћника, па по једном инжињеру плаћали годишње по 10 до 15 хиљада франака. А Мисирце, који су у Кајиру техничке науке учили, па могли бити добри помоћници инжињерски, нису ни вермали. Пренебрежењем војске, још већма их огорче, и већ се опажаху симптоми, који су немир наговештавали. Команданти регимената, Ахмед Араби бој, Абдел-Ал и Али Феми почну потајно војску бувити. Араби бој био је као коловођа. Он се обрати Шериф паши, и тражио је да се војни закон реорганизира, па да и официри имају, односно аванзовања, одсуства и пензије, иста права као и цивилни чиновници. Шериф паша је говорио, да се стрпе. Али се команданти овим не задовоље, него им још теже беше. Најпосле Шериф паша не могавши поред све своје добре воље ништа учинити, да оставку, и на његово место дође Ријаз паша.

Ријаз паша је и пре био министар, и врло је поштен човек, радин и гвоздене воље; али својим господарским и обесним карактером стекао многе противнике и међу странцима и међу својим најближим. Војна партија, која се под владом Шериф паше јоште нечему надала, изгуби сад сваку наду, јер се он нарочито према војсци опоро понашао, и с дана на дан негодовање војних команданата против овог силеџије и инглеског утицаја, све је већма расло. Команданти се почеше све већма зближивати, кућа Араби бија поста збориште, где су се незадовољници скупљали, ту су се до неко доба ноћи састанци држали, и ствар постаде тако озбиљна, да се о томе поче већ јавно говорити. Да је за ово и Ријаз паша знао, по себи се разуме, али тек он против тога ништа не предузе. А једна самовоља његова учини, те се немирни духови још више раздражише.

Ријаз-паша баци у тамницу 150—200 срдара, срезких управника из доњег и горњег Мисира, тобож због тога што неће да плаћају данак, али се после видело, да то није истина, и ви данас се не зна за што је и крошто то учинио. Тек он њих побаца у тамницу и после их пошље у заточење на Бели Нил у Судан, а то је скоро као да су на смрт осуђени. Ови несретници и не саслушани ни испитани, буду оковани, и на извесну смрт отерани. Сва се земља ужасне, и војна партија користи се овом приликом, те пошље поклисаре по земљи, и почне се са народом договарати. Многи од знатнијих срдара подолазе у Кајиро, тобож због приватних послова, а у ствари да се договарају са Арабијом и његовима, и углед Араби бија све је већма и већма растао, његово име поче мисирском народу као звезда сијати. Араби бој постао опште познат, а нико управо не знаде казати узрок овој популарности.

Једва једном тргне се Ријаз-паша, па покуша да против стане опасности, и хтеде силу силом да сузбије, али је већ било доцкан. Араби бој знао је време боље употребити, сва је војска била на његовој страни, и кад Ријаз-паша хтеде да се оружане силе лати, виде да ни један војник неће да макне без одобрења својих команданата, и влада кедивова управо није имала ни једног човека. Араби бој сазове све официре на збор у своју кућу, и ту на том збору сви извуку сабље, и закуну се на корану да ће Арабијеве заповести слушати, и да ће све до последњег човека држати. Све је предсказивало катастрофу, сви покушаји од стране кедива и министара, да опет ред поврате, ломили су се о упорство војске, и само се чекало кад ће букнути и друга војничка буна.

ДОПИСИ.

Земун, 21. јула. (Извештај о успеху на вероисповедним школама земунским.) Кад озбиљно расмотримо стање нашега овостраног народа, видићемо, да је то стање по народ доста јадно и чемерно. У Угарској прегли, да га помађаре, браћа Хрвати му силом натурују име своје, а у школу му постављају своје великохрватске учитеље, а наша „велика господа“ већином му окренула леђа, те се за свој материјални опстанак и сјај и друштвени положај брине, остављајући га самом себи. Онда је сваке хвале вредно, што се сам народ за себе и своје установе стара, а особито што је круну свију установа људских — школу — која му је једини извор просвете, где се једино учи, да је човек, да је Србин, пригрлио и прегао, да је по могуству свом осигура и унапреди. Но на жалост, и ту му се сваке сметње чине. Ето државне власти отимају српску школу за се, да је за своје цели употребе, а наша реакција се опет подигла, да је придобије за се, да је за своје цели употреби, да је претовари својим црквеним и верским предметима а на штету свију других предмета, које су сваком човеку, био он богат или сиромах, од преке потребе. Ми поштујемо нашу прадедовску веру, и желили би, да поштовање према њој истиче из чистог убеђења сваког појединог члана нашег народа, а да не буде плод фанатизма, но с тога ипак не можемо пристати, да се у основној школи на рачун верских предмета скуче остали преко нужни предмети, јер ми не спадамо међу оне људе, који приповедају, да је само вера сачувала народ наш, у вековима беде и невоље, не, ми држимо да није то само вера учинила, него још више народне песме, које је наш народ, кријући се од својих крвника по гудурама и дубравама певао, да су му оне очувале народни понос, соколиле га на истрајност и борбу са своји душмани, одушевљавале га за веру и сачувале га да је и дан дани народ. Та ето и државни наши школски закони не забрањују, да се у комуналним српским школама не предаје веровакон, али извршни органи државни бодрим оком прате, шта се и колико се предаје из историје српске и српског језика, јер знају, да ће из тих предмета дете да научи да је Србин и да свој род и језик више свега цени и штује. С тога се у Угарској мора да ради много из мађарске повеснице и језика, а хрватски надворници опет траже, иште више из отачаственице хрватске и своје писменице. Наш пак народни је сабор донео повољне установе за српске школе, па бар ми Срби требало би да смо за своју школу одушевљени, да чувамо оно мало права, што нам још заостале непокомуњене школе имају. Али на жалост у најновије време иде се за тим, да реакција свуда надвлада. Земун је једна од интелигентнијих општина наших, па смо видили при овогодишњим испитима, како је привремени одбор увукао и школу у своје реакцијонарске распре, како је хтео да је употреби за постигнуће извесне своје цели, на име за освету према неким раденицима у њој, а за награду неких својих присталица. Не можемо прећутати шкандал, који се при овогодишњим испитима овде десио, јер смо тврдо уверени, да ако се наши извршни школски органи за сваким ветрићем повијали буду, да ће скоро бити отпевана самртна песма нашим српским школама.

Ствар је у овоме. У почетку шк. год. по досадањем обичају искупи се учитељски збор, да одреди распоред учитеља по разредима, што је и учинио. Али тај распоред не хте привремени одбор да уважи, нити је хтео да призна постојећу школску управу са управитељем Ј. Вукадиновићем протом, него из своје средине изабере шк. одбор, а за управитеља постави учитеља Марка Рајковића. Овај нови шк. одбор са управитељем својим нареди други распоред, тако да је по томе распореду дошао учитељ Лавић у IV. разред горњоварошке школе, ма да по својој учитељској диплому није оспособљен за више разреде основних школа. На протест управин укине епарх. шк. одбор ново крејирани одбор земунски заједно са управитељем. По томе би дакле имао важити распоред учитеља, што га је управа по саслушању мњења учитељског збора наредила. Али Лавић је ипак уз повлађивање црк. привр. одбора остао у IV. разреду. Пре неколико дана посетио је државни шк. надворник наше школе, па је по реферату свом, који је мађистрату поднео, нашао у IV. разр. горњоварошке школе „не школу, него шкандал од школе.“ То се брзо расчује, и сад је требало ту помоћи. Али како? Само тако, ако привремени одбор буде руководио испите, а од њега као његовог партизана надао се добром извешћу о успеху свом. Привремени одбор пак, привати то и изда распоред овогодишњих испита без обзира, што му то §. 34. уредаба'ва срп. нар. школе изрично украћује, јер се надао, да ће моћи своје партизане избавити, а натрунити неким омраженим учитељима, који не хтедоше његов шк. одбор и његовог „најспособнијег и најстручнијег“ управитеља признати, чија се стручност на првом кораку му код разређења учитеља јасно показала.

Како је пак надлежна шк. власт досадању управу школску признала и досад је од дужности није решила, то је пред испите уважени управитељ г. Ј. Вукадиновић, саврао на основу §. 34. уредаба од 1872. учитељски збор, да он одреди дане испита. Учитељски се збор и састао, изузимајући четворо учитеља, који никако не хтедоше управу да признаду, па је пре наредбе привременог одбора одредио дане за испите и о томе известио и привр. одбор и мађистрат. Знајући пак управа, а и мађистрат, да привр. одбор од своје наредбе неће одустати, него да ће шкандал изазвати, обрате се телеграфично вишој власти, да она начини реда. Како до у очи самог испита не дође од надлежне власти никаква наредба, то је мађистрат као надворна власт, који има да пази на тачно вршење закона и који српске школе издржава, наредио, да се имају испити под законском управом, а по распореду учитељског збора обавити, о чему је и привремени одбор известио. Међу тим именовани патријарх изашље главн. шк. надворника да обави испите. Надворник је по доласку свом посетио управитеља и градоначеоника где се известио, како ствари стоје и обећао, да ће се строго закона држати. Томе се сви обрадоваше, сем оних, којима је савест немирна и намера нечиста. Јест, али кад надворник посети и председника привременог одбора — познатог са карловачког сабора — тамо га преокрену са неком мартачком наредбом, којом се опуномоћава привремени одбор, да решава питања, која чак у скупштински делокруг спадају, то је он по својој благој нарави попустио, те у наточ своме обећању почео испите по распореду привременог одбора. По штампаној објави управе испит се имао започети у I. разр. женском камо су гости и родитељи дечији дошли, међу тим они су испит отпочели у I. разр. мушком оставив овамо госте и родитеље, да узалуд своје време по ходнику школском пропуштају. Кад је био испит у I. р. м. готов, а испитна комисија поведе надворника у II. р. помешани, у место да га одведу тамо, где га деца и гости од 8 сати чекају. Овде су и гости и родитељи дечији стрпљење изгубили, гледајући, како се очевидно прикос тера, те неколико њих од првих трговаца и саветника оду у II. разред и повову надворника да се држи закона, а не да се повлачи за два-три у целој вароши изолирана човека. Надворник се нађе у неприлици и напокон сам увиде, да грађанство право има, напусти испит у II. р. и оде, те га обави у I. р. женском, а међу тим су поп Никола и Јанаћ обављали испит у II. р. Шкандал! У исто време на два места испити под дворским руковођењем. Ми се морамо чудити г. надворнику, да он није као изасланик у име закона испит у II. р. забранио. Тим пре је то требао да уради, јер је и сам видео, да привр. одбор иде за тим, да одуговлачи испите, како би надворник морао пре свршених испита одпутовати у Горњи Карловац на испит препарандије, па да ови сами остану и по својој страначкој страсти кроје извесним учитељима капу. Изговор г. надворника, да постоји наредба, којом је управа касирана, не може за нас ништа да вреди, кад за ту наредбу нико живи у Земуну не зна, до ли одбораши. Све дотле, док се неко не скине са звања, има да га врши, па тако и управа. А напокон да је управа све и подигнута, ту је учитељски збор, којем једино у компетенцију спада решавање о реду испита, те он за то и одговара, а никако привремени одбор. Надворник је требао да брани закон, а што ће на испитима седити Јанаћ и поп Никола, то није ништа, та испит је јаван, сваки може доћи на њега. Да није главни надворник дошао, мађистрат би знао прибавити угледа закону. Овако се је морао повући испред органа автономне власти. Ово је коректно, али кад је мађистрат видео, да надворник не може да одржи авторитет закона пред људма, којима је девиза мимо и осим закона, онда је требао да интервенише, да очува закон и законити ред одржи јер то није исто, што и плећање у унутрашње ствари вероисповедне школе. Мађистрат је позван, његова је дужност, да закон штити према очевидној незаконитости. У оваком стању ствари и та су могли и учитељи друго да чине, него да пригну главу, па nolens volens да уваже распоред привременог одбора, само да надворник на испитима остане, јер је овај хтео да напусти све, па да оде из Земуна. И тако је привремени одбор руководио испите у присуству главног надворника, који је имао почасно место до Јанаћа.

(Свршиће се.)

Новосело (код Панчева). Прође година, како при изборним покретима одјекнуше весели усклици наших свесних Срба Новосељана, како при самом избору наша народна странка одржа сјајну победу. Од тога доба не читасмо ни речи из овога места.

Уводни чланак, који је у 111. броју „Заставе“ изашао, дао ми повода, да приликом овом обележим једну чињеницу, која верно карактерише одношаје Срба и Романа и која сваким тренутом хоће да уништи и оно мало узајамне свести, што је досада међу ова два народа било. Подпуно одвојење српске од романске цркве, даље сам последњи избор посланика учинили су расцеп између обе народности, те сваким даном расте непријатељски одношаји и гомилају се противштине нашег народног бића, које не воде општој користи наше отаџбине, него даљем раздору и завађивицама између Срба и Романа.

У нашем месту, које броји до 7300 душа, живе 1300 Срба, који имају своју цркву, пароха и једнога учитеља. У току последње 2—3 године тако је порастао број деце, да у школи немају више места, те је учитељ принуђен био до 80 деце одпустити, док не би згодно време дошло и садањи ђаци као свршени из школе изишли. Услед ове околности заискасмо још једну школу, но молба наша слаба је одјека нашла. Опћинство, које се већином од Романа тежака састоји, признало је истина нашу потребу школе, али у погледу плаћања учитеља истакло је разних предлога. Једни хтедоше, да се 200 ланаца утрине, која до 1400 ланаца броји, као фонд узме и од тог нови учитељ плаћа, други предложише да се по паровима плаћа извесна свота, а трећи да се по пореву раздели. Наравно одлуке у томе питању није било, већина је била, да се по пореву плаћа учитељ, што би највише Србе трговце оптеретило, јер они сада већ 10% плаћају, те са још 10% нових, било би 20%.

Како ће се дакле нови учитељ плаћати, то јоште незнамо, но надамо се, да ће скорим то питање решено бити.

Но од већег је замашаја по нас та околност, што хоће да нам српског учитеља силом наметну.

Наше су школе све комуналне, па ту је онда школско надворништво „totum factum.“ Наша би жеља била, да учитеља добијемо, који би по нашим жељама у правцу народном узгајио знаност код деце, јер су школе на то позване и самосвојне, а не да нам дају учитеља, који само српски говори, али о граматици и другим нужним предметима ни појма нема, и који би после оруђе и подлога постао неких особа, које сеју раздор међу Србима и Романима.

Ја се тврдо уздам у здраву свест наших овдашњих Срба, особено пак надам се од наше честите интелигенције, од трговаца, као првака и вођа, да ће знати сав њихов уплив употребити, да ће знати на браник стати, да се народно право немилице не руши, да ће на опрези бити, кад се буде та ствар конечно решила.

Павимо, господо! Од школе и њене просвете зависи будућност наше деце, од школе зависи, хоће ли постати ваљани грађани, опојени и одгајани топлом љубављу према роду своме.

—а.

Вести из народа.

— Из **Руме** добили смо штампан позив на вечерњу забаву, коју тамошња српска омладина приређује 31. јула у дворани код „зеленог венца“ на корист пострадалих вршчана. У првом делу забаве биће певања и декламовања, а после долази игранка. Радујемо се, што се румљани придружују осталој родољубивој браћи својој, и надамо се да ће од њих потећи лепа помоћ пострадалој браћи.

— Из **Глине** послао нам је г. Мих. Матијевић, окружни протопресвитер глински, изјаву на допис из Глине, штампан у 105. бр. нашег листа. Из изјаве саопштавамо место, што се односи на стварну обрану.

„Није истина“, вели г. изјављивач, „да ја овдашњем протопресвитератском капелану „за помагање у отправљању писарије“ мојега уреда дајем хонорар од ф. 200 годишње. Он ту своју услугу драговољно без сваке награде чини; пак и то није истина, да поменути капелан у име моје циркуларе на свештенство издаје. Сваки налог, од консисторије или непосредно од мене издани, снабдевен је са мојим потписом, који јамчи и одговара за сва званична овог протопресвитератског уреда дела.“

Нови Сад, 27. јула. У овом броју доносимо позив омладинског одбора, којим се чланови српске омладине из уже Угарске у Вел. Бечкерек о вел. госпојини на састанак зову. Далматинци и уопште Срби из крајева с оне стране Литаве, што се на великим наукама у Грацу и Бечу баве, намеравају да се 4. (16.) септембра састану у Скрадину у Далмацији. Српска омладина из Задра и Скрадина топло прихваћа ту мисао и свесрдачно поздрављa браћу што ће им на жуборовиту и дивотну Крку у госте доћи и „при тој вијести читави вијекови проговорише им и у радосном заносу назреше војника цара Душана силног, који је стражу чувао, по народном предању а и по историји, на врхунцима, који се подижу око Скрадина!“ Ми се радујемо, што је омладина наша, што је у туђини на науци, будна, што хоће збора, договора и разговора и желимо јој најбољи успех, а до тога ће држимо доћи, ако буде себи према снази својој одмерен задатак задавала и дочела што почела. И у овим по омладинско делање драконским временима може се обавештавањем, ширењем праве свести и просвете по народу своме млого привредити. Сретно дакле на културни рад, сретно и што у већем броју!

— Јуче у уторак држала је наша српска прав. црквено-школска општина своју ванредну скупштину. Како тога дана беше мали светачац св. Пантелија, то скупштинари дођоше у великом броју и под председништвом др. Лазе Станојевића у кратком времену обавише све предмете, што на дневном реду бише, а предмети су били: Извештај председников о свечаном дочеку новога епископа, што је скупштина једногласно на повољно знање узела и избор двојице учитеља и општинског парохијалног благајника. За учитеља клисанског од 11 компетената изабран би огромном већином гласова Милош Белеслин, досадањи привремени учитељ ченејски, а за ченејског изабран је мал' не једногласно Ђорђе Михајловић, свршени приправник. Приметити се има, да су оба учитеља тако рећи условно изабрана, јер је прво досадањи клисански учитељ, са чијим радом општина наша нимало није задовољна бити могла, незадовољан са одређеном му мировином призив уложио код високог школског савета против своје епархијско-школске власти и тиме избор Белеслинов у неку руку оспорио, а ченејски је у толико услован што, ако неби Белеслин постао клисанским учитељем ченејско учитељско место му је резервисано остало. За благајника је од 10 компетената већином гласова изабран Коста Продановић, који је већ негде у околини као општински писар и екзекутор служио.

НОВИЈЕ.

— Галички врховни земаљски суд потврдио је одлуку лавовске коморе, по ком се осуђени Русини имају пустити на слободну ногу, и то патер Наумовић уз 6000 фор. јамчевине, уредник Плошчански уз јамчевину од 5000 фор., а Залуски и Шпундер сваки уз 500 фор. јамчевине.

— Како прашки „Покрок“ дознаје, талијански краљ Умберто послао је цару-краљу Фрањи Јосипу у Ишл брзојав, у ком изражава своје дубоко саучешће и највеће презрење због тршћанског атентата.

О мисирском питању имају ове новије вести:

— „Аж. Ава“ јавља из Цариграда: Конференција је 24. о. м. претресала талијански предлог о колективној заштити Сујецког пророва. Лорд Дуферин примио је предлог у начелу, само је изјавио, да нема формалних напутака. Маркиз Ноаљ изјавио је, да дотичну одлуку задржава својој влади. Остали кабинети, за једно с Турском, усвојише предлог с исправком, да се он тиче привременог надзора. Лорд Дуферин наваљиваше, да султан прогласи Араби-пашу за бунтовника. Он констатова, да међу Мусулмани по Мисиру говоре, да султан заштићава Араби-пашу и да ће послати војску, да растера Инглезе. За тим напомену, како Порта није још ништа на писмено одговорила на идентичну ноту. За то ће, рече, Инглеска турско устезање сматрати као право противљење, па ће према том и поступати. Турски повереници обећаше, да ће у седници, која прва дође, дати на писмено одговор.

— Из Александрије јављају 25. о. м., да је кахирска народна скупштина закључила, да пошље депутацију пред Дервиш-пашу, да га поздрави и изјави му, да Араби дела само по налогу народа.

— Из Цариграда јавили су у суботу, да турска војска не ће моћи пре среде (данас) приспети у Мисир. Говори се, да ће се она под Дамјетом искрцати, па преко Манзуре и Тапте ићи у Кахиру, обишав можда Араби-пашине позиције.

Разне белешке.

(Војска с наочари.) Како немачки листови јављају, инглеска влада наручила је 25.000 плавих наочари за војску, што ће у Мисиру оперисати.

(Дарвиново псето.) Кад је Дарвин умро његово псето ништа није хтело ни да једе, ни да пије, и после неколико дана нашли су га мртвог у соби, у којој је Дарвин обично радио.

ИСПРАВАК.

У чланку под насловом: „управно правосуђе“ у 113-ом броју „Заставе“ извишло је више погрешака, које за времена исправити ваља. У 4-ом ставу стоји: слободно му стоји оном, а треба да стоји: слободно стоји оном. У 14-ом ставу место writ of certionuri, треба да стоји: certionari. У 17-ом ставу место: tribunali del contentiosa administrativo, треба да стоји: contentioso.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Накладом књижаре В. Валожића у Београду изашла је нова књига:

БОГАТА НАСЛЕДНИЦА

ПРИПОВЕТКА ГРОФИЦЕ ДАШОВЕ.

У елегантном (меком) увезу. Цена 60 новч.

Може се добити у свима српским књижарама.

Јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима да ћемо нашој незаборављеној супрузи односно матери

МАРТИ ЛУКАЧЕК

давати полгодишњи парастос у суботу 30. јула (12. авг.) 1882 год. у 10 сати пре подне у овдашњој саборној цркви.

Ожалошћена породица.

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе.“

Из Каменице у Нови Сад: пре подне у 5 6, 8 и ½10 сахата, после подне у 2, 4, 6 и ½8 сахата,

Из Новога Сада у Каменицу: пре подне у ½6. 7, 9 и 11 сах., после подне у 3, ½5, ½7 и 8 сах.

Недељом и свецем плови помесни пароброд пре подне по реду пловидбе; после подне по добром времену непрекидно.

Из Новог Сада у каменичку башчу вози помесни пароброд у радње дане пре и после по дне свагда по жељи п. н. публике по уобичајеној пловидби.

Из башче у Нови Сад: пре по дне: у ½ 10 сахата, после по дне: у 2, 6 и 8 сахата.

У недељу и празничне даме пре по дне као у радне дане, после по дне по потреби.

У Каменици 13. (25.) јуна 1882.

Подузимачи.

Курс бечке берзе 27. јула (8. авг.)

Ц. кр. дукати	5.65
Наполеонори	9.53

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

СТЕВАН КОСТОВИЋ

КОМИСИОНСКА РАДЊА У БУДИМ-ПЕШТИ.

Куп и продаја свију више назначени и у ту струку спадајући артикла по умереној провизији и строго солидној послузи.

Извештај од 29. јула (5. августа) 1882.

Жито из Потисја	78—83 ф. 11.—	ф. 11.10
„ „ „	—— „ —.—	„ —.—
„ банатско	80—82 „ 11.—	„ 11.10
„ „	—— „ —.—	„ —.—
„ „	—— „ —.—	„ —.—
„ бачко	79—81 „ 10.80	„ 11.—
„ „	—— „ —.—	„ —.—
„ влашко	—— „ —.—	„ —.—
„ „ по каквоћи	—— „ —.—	„ —.—
„ српско	—— „ —.—	„ —.—
„ „	—— „ —.—	„ —.—
Уванц-жито за март-април 1883.	— — ф. 10·—	ф. 10·05
„ за септ.-октобар	— — „ 9.82	„ 9.84
Раж мађарска	— — „ 7.—	„ 7.50
„ влашка	— — „ —.—	„ —.—
Јечам за храну	— — „ 6.50	„ 6·75
„ за пиваре	— — „ 7.—	„ 8·—
„ влашки	— — „ —.—	„ —.—
Зоб трг. роба	— — „ 6.10	„ 6.30
„ фина роба	— — „ 6.30	„ 7.—
Уванц-зоб за март-април 1883.	— — „ 6.45	„ 6.48
„ за сент.-октобар	— — „ 6.27	„ 6.30
Проја мађарска	— — „ —.—	„ —.—
„ влашка	— — „ 6.—	„ 6.20
„ влашка за пролеће	— — „ —.—	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— — „ 7.80	„ 7.85
„ „ „ влашки	— — „ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатски	— — „ —.—	„ —.—
„ за септ.-август банатски	— — „ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— — „ —.—	„ —.—
„ за мај јуни 1883.	— — — „ 5.93	„ 5.95
„ за јан. фебр. март, банатски нови	„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов	„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl	— — — — „ 13.7/8	„ 14.—
„ банатска	— — — — „ 13.25	„ 13.50
„ за август-септембар Kohl	— — „ 13.3/8	„ 14.3/8
„ за јули-август банатска	— — „ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи	— — — — „ 7.25	„ 7.50
Мувар „ „	— — — — „ —.—	„ —.—
Ланено семе по каквоћи	— — — — „ 12.—	„ 12.50
Кудељно семе „	— — — — „ —.—	„ 13.—
Викељ по каквоћи	— — — — „ 7.—	„ 7.25
Пасуљ бели нови	— — — — „ 9.—	„ 9.25
„ „ стари	— — — — „ 8.—	„ 8.25
„ жути нови	— — — — „ 8.—	„ 8.25
Погачице од репице	— — — — „ 5.50	„ 5.75
Погачице од горушице по каквоћи	— — „ 4.50	„ 5.—
Паприка трг. роба	— — — — „ 17.—	„ 18.—
„ фина роба	— — — — „ 45.—	„ 48.—
„	— — — — „ —.—	„ —.—
Мед оцеђен	— — — — „ 30.50	„ 31.50
„ восчан	— — — — „ 27.50	„ 29.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— — „ —.—	„ —.—
Восак рожнавски	— — — — „ 121.—	„ 123.—
„ славонски	— — — — „ 125.—	„ 127.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма	„ 12.75	„ 13.—
„ „ „ „ у цакови	— — „ 12.50	„ 13.—
„ „ уванц роба за нов. у бурадма	„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у цакови	— — „ 13.25	„ 13.50
„ босанске гот. роба нова у бурадма	„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у цакови	— „ —.—	„ —.—
„ „ уванц роба за нов. у бур.	„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у цакови	— „ 13.50	„ 13.75
Пекмез, готова роба, славонски	— — „ 13.—	„ 15.—
„ за септембар-октобар славонски	„ 18.50	„ 19.—
„ „ „ „ банатски	„ 17.50	„ 18.—
Свињска маст варошка	— — — — „ 79.—	„ 80.—
„ „ сеоска роба	— — — — „ —.—	„ —.—
Шишарке прима мађарске	— — — „ 16.—	„ 16.50
„ прима 1881 славонске	— — „ 14.50	„ 15.—
„ секунда „ 1881.	— — „ 9.—	„ 9.50
„ прима српске 1879.	— — „ 14.50	„ 15.—
„ прима српске 1881.	— — „ 14.25	„ —.—
Овчије коже срп. и бос. лаке по 102 ком.	„ 120.—	„ 130.—
„ „ „ „ „ средње 102 ком.	„ 130.—	„ 140.—
„ „ „ „ „ тешке 102 ком.	„ 144.—	„ 186.—
Јагњеће за табаке 102 ком.	„ 85.—	„ 100.—
„ за ћурчије 102 ком.	„ 90.—	„ 120.—
Козије по каквоћи за 56 кила	— — „ 52.—	„ 56.—
Јареће „ „ мађар. ердељс.	— — „ 135.—	„ 145.—
„ тешке	— — „ 140.—	„ 154.—
Телеће коже за 56 кила	— — — — „ 124.—	„ 126.—
Шпирит: у бур. од 600—700 лит. } 90%	„ 33.75	„ —.—
„ „ „ „ 300—400 „ } (86 A)	„ 35.—	„ —.—

Храна. Цене и расположење знатно се поправили у течају ове недеље у свима врстама ране. Предвиђено скакање цена избијало је сваким даном све већма на видик, те су већ јуче млинови плаћали за фину пшеницу ф. 11.— Понуда беше оскудна, а промет на пијаци износио је од прилике 90.000 метарски центи; ово је незнатна количина, када се обазремо на то, да се са штација за извоз продало ове недеље од прилике 500.000 метарски центи. За Швајцарску и јужну Немачку купује се здраво, с тога надамо се, премда и уз нешто олабавело расположење, даљој продаји за извоз у идућим данима. Јечам и горушица са штација траже се, за леп пиварски јечам може се добити ф. 8.— а за горушицу ф. 6.50 до ф. 6.60 од доле. Радња у терминима побољшала се у истом размеру као и радња са готовом робом.

Продукти. Промет са шљивама био је врло ограничен; ваша берза, која тежи да на силу одржи цене, само са тешком муком може да одржи своје становиште. Из Босне и Србије добијамо повољне извештаје о стању шљива, а и Француска очекује тако добар род, као што је лане био. У радњи са кожама имали смо незнатног обрта при непромењеним ценама, с тога се очекује живља радња за вашар, што долази. Шишарке. Усљед богатог рода у Угарској решили су се и шпекуланти, који имају шишарке из године 1880-те и 1881-ве, недочекати нов род, већ продавати, с тога је у овом и иначе сасвим забаталеном артиклу понуда такова, да фабриканти — у којих свакако има још нешто потребе — волу своју робу на стоваришту потрошити и дочекати резултат новог рода; усљед овог су како овдашњи тако бечки и брински трговци изгубили сасвим веру у садање цене, јер без изгледа на какову пропу свакако је куповање — које данас можемо као јефтино сматрати — већ сутра врло скупо усљед понуда, које се сваким даном умножавају. Тако су пре 14 дана босанске шишарке по фор. 15.— драговољно куповане, међутим су пак славонске и сремске и по ф. 14.50 продаване, због тога се српске шишарке — које су овде на стоваришту и које се чврсто по ф. 16 продавале — нуде без купаца по ф. 15.—; за угарску прима робу, које је увек мало било, јављају се на једанпут продавци, те се неможе продати фабрикантима исказана добра угарска прима-роба по ф. 16.— на 6 месеци.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

„Српска новосадска читаоница“ расписује од 1. новембра по римском о. г. стечај на место гостионичара у својим просторијама. Исте просторије састоје се: из 1 простране сале за билијар, собе за читање и собе за рештаурацију.

Гостионичар има 2 собе за свој стан, кујну и собу за чељад. Поред тога уступа му се друштвена башта и у њој: леденица, куглана, келнерај и кујна.

Изабрани платиће годишње 300 фор. станарине, и имаће при наступању овога места кауције од 150 фор. у читаоничку благајну положити.

Ближи услови могу се дознати код одбора ове читаонице, а понуде нека се до 3. (15.) септембра т. г. потписаном председнику упуте.

Из седнице одбора „српске новосадске читаонице“ држане у Новом Саду 17. (29.) јула 1882.

Ђока Милић, тајник. 1—3 **Др. Л. Станојевић**, председник.

ОГЛАС.

На овдашњој срп. вел. гимназији почиње уписивање ученика за школ. годину 1882/3 30. августа о. г.

Ученици, који први пут у гимназију ступају, морају исказати, да су свршили главну основну школу.

Уписна такса је 2 фор. 10 н. Школарина на по године 6 фор. и прилог на библиотеку 1 фор.

Од плаћања школарине могу бити опроштени само они, који докажу, да су сиромашни, да се добро владају и да добро успевају.

У Новом Саду 7. августа 1882.

1—3 **Управа срп. вел. гимназије.**

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе Нестора Димитријевића остало је једно питомачко место управљено са годишњом стипендијом од 150 фор. за слушаоце доње гимназије.

Ко жели то место тражити, ваља да приложи својој молбеници: 1.) Крштено писмо; 2.) сведочанство о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 3.) школска сведочанства од последње две године; и 4.) лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу последње воље оснивачеве првенство на стипендију из ове закладе имају: синови и потомци оснивачеве браће Кузме и Ђире, даље сродници оснивачеви из села Јакова у Срему, а за тим ученици родом из В. Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац у једно исто време уживати две или више стипендија.

Рок стечају траје 4 недеље дана од дана последњег уврштења.

Од књижевнога одбора „Матице Српске“, у Н. Саду 23. јула (4. августа) 1882.

Подпредседник књижевног оделења „Матице Српске“:

Ф. Обркнежевић, с. р.

А. Хаџић, с. р. секретар. 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попуњења учитељске штације у Шиклушу — у Барањи, отвара се по налогу епарх. школског одбора будимског од 13. маја ове год. број 88 овим стечај.

Годишња плата је 400 фор. у готовом новцу, слободан стан са 2 собе, кујном, дрварницом и малом баштом, 30 фор. у име огрева, и 21 фор. из варошке благајне у име недељне школе; осим тога од сваког великог укопа 1 фор. од малог укопа 50 н. и од парастоса 50 новч.

Дужност учитеља је осим предавања прописаних предмета у школи, још и појање у цркви и ван цркве уз свештеника, даље приљежно обучавање деце у црквеном појању и пероводство у скупштинским и одборским седницама.

Стеченици нека своје ваљано инштруиране молбенице, као и сведочбу о знању мађарског језика подписаном одбору најдаље до 1. септембра ове год. поднесу.

Из седнице црквено-школског одбора у Шиклушу, држане 17. јула 1882.

Јован Алексић, председник.

3—3

НАТЕЧАЈ.

Подписата српска православна црквено-школска општина са овим даје на знање, да је код исте учитељско место на овомесној четверо-разредној српско-православној обосполној основној школи упражњено. — Који би од поштовани г.г. учитеља исто место желио заузети, нека изволи своје сведочбе од најнижи до највиших свршених наука, а и друге које би му за препоруку служити могле, са писменом понудом што пре на исту подписану општину послати.

Плата учитељска биће 350 ф. а. вр. у готовом новцу рачунајући и путне трошкове доселења овамо из исте своте, имаће још за уживање слободан стан с баштом и огрев, све за годину дана. Само исти мора бити Србин, православне вере и мора да је свршио с добрим успехом учитељску школу ма на ком заводу од препарандија у аустро-угарском царству. Особито пак мора бити добро вешт правилу и појању св. православне цркве, за које ће предмете обвезан бити, као и за друге школске предмете.

У Босанској Дубици дана 20. јула 1882.

Српска православна црквено-школ. општина

Јован Зечевић, срп. прав. свешт. и пероводја општ. 3— Председник: **Јово Гајић**,

КОНКУРС.

Ради попуњења парохије Ловранске са платом VI. класе отвара се овим конкурс с тим, да удовици свештеничкој од 3. маја т. год. за годину дана половина прихода и стана припада.

Стеченици имају своје са сведочбама сврху свршених наука и положеног стечајног испита инструиране молбенице подписаном консисторијуму за 4 недеље дана од првог уврштења овог конкурса у дотични лист поднети.

Из седнице конзист. у Сентандреји 15. јула 1882. држане.

3—3 **Епарх. конзисторијум будимски.**

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на упражњено учитељско звање скопчано са следећом годишњом платом. У готовом новцу 170 ф. 25 кибли чиста жита, од погреба где буде позват 50 н. за пећни огред 3 фата сламе, 4 ланца ораће земље, башту, слободан стан састојећи се из једне собе, кујне, коморе и подрума.

Дужност ће учитеља бити сваког богослужеу св. цркви појати, децу у црквеном појању обучавати и повторну школу држати. У срк. шк. одбору перовођство водити.

Проситељи овога звања нека изволе своје молбенице добрим сведочбама поткрепљене до 15. (28.) августа на потписани црк. шк. одбор српски послати.

У Кечи 29. јуна 1882.

3—3 **Српски црк. шк. одбор.**

СТЕЧАЈ.

На овдашње упражњено учитељско звање овим се стечај расписује.

С овим учитељским звањем скопчана је плата годишње 300 фор. у готовом новцу; 2 фата тврди дрва у природи, или ти у релутуму 20 фор., за перовођство од цркв. општине 20 фор., за повторну школу 40 фор. у име писарине (паушал) 5 фор., даље слободан стан састојећи се из две собе, кухином, јеловником и малом баштом, поред тога има јоште 4½ ланца ораће земље и ½ ланца баште ван села.

Проситељи овог места имају своје добро инструиране молбенице на срк. опћину најдаље до 14. августа послати, како би се избор на вел. госпођу обавити могао. — Првенство имају сомборски препаранди и онај који се лично пријавио буде.

У Рудни 13. јула 1882.

Алекса Павловић, црквено-школски председник.

3—3

Објава.

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља у тителском и жабаљском срезу, овим се до општег знања ставља, да ће се за време од дана закупа 1882 до 15. (3.) августа 1883 за готов новац под закуп издавати следеће ритске земље, као:

600 јутара ритске земље (ледине) у ограђеном VI. заливу лежеће, која се покрај Горња-Ковиља простире.

1000 јутара ритских земаља чурушкој општини припадајућих у ограђеном I. заливу лежећих.

1000 јутара ритских земаља жабаљској општини припадајућих у ограђеном I. заливу лежећих.

Дражба истих земаља држаће се на лицу места и то:

Дана 16. (4.) августа 1882 у VI. заливу близу Ковиља.

Дана 21. (9.) авг. 1882 у I. заливу близу Чуруга.

Дана 28. (16.) августа 1882 у I. заливу близу Жабља, почињући свагда у 8 сахати у јутру.

Ближи услови могу се сазнати у Тителу у писарни управног одбора.

П. Н. Закупници позивају се у одређеном времену на лице места.

Општинско поглаварство умољава се, да ову објаву међу својим становништвом обнародује.

У Тителу 5. августа (24.) јула 1882.

Председник управног одбора

2—3 **Станојевић.**

НА ЗНАЊЕ.

Част ми је п. т. публици до знања ставити, да ћу коларску радњу мога покојног мужа, која се у темеринској улици налази и даље водити. Уједно јављам да имам на продају и то по јефтину цену 3 каруца, 2 покривена кола и равни други коларски ствари.

Ближа условија код долуподписане

3—3 удова **Лебхерц.**

Мануфактурна трговина НЕСТОРА П. СИМОНОВИЋА у Иригу

потребује два спомоћника, који су вешти продавци и осим српског, немачки и мађарски говоре, биће одма примљени. 2—2

Мешовита трговина Љ. К. НИКОЛАЈЕВИЋА у Руми

потребује једног шегрта. 2—3

Галантеријска трговина ЗАХ. Г. СТОЈКОВИЋА у Сомбору

потребује два спомоћника. 3—3

Галантеријска и белог еспапа трговина МИТЕ П. РАНИСАВЉЕВИЋА у Панчеву

потребује два спомоћника, који су добри продавци, имају првенство. 3—3

Мануфактурна трговина СИМЕ С. СТАИЋА у Руми

потребује једног спомоћника који може одма у радњу ступити. 2—2

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.